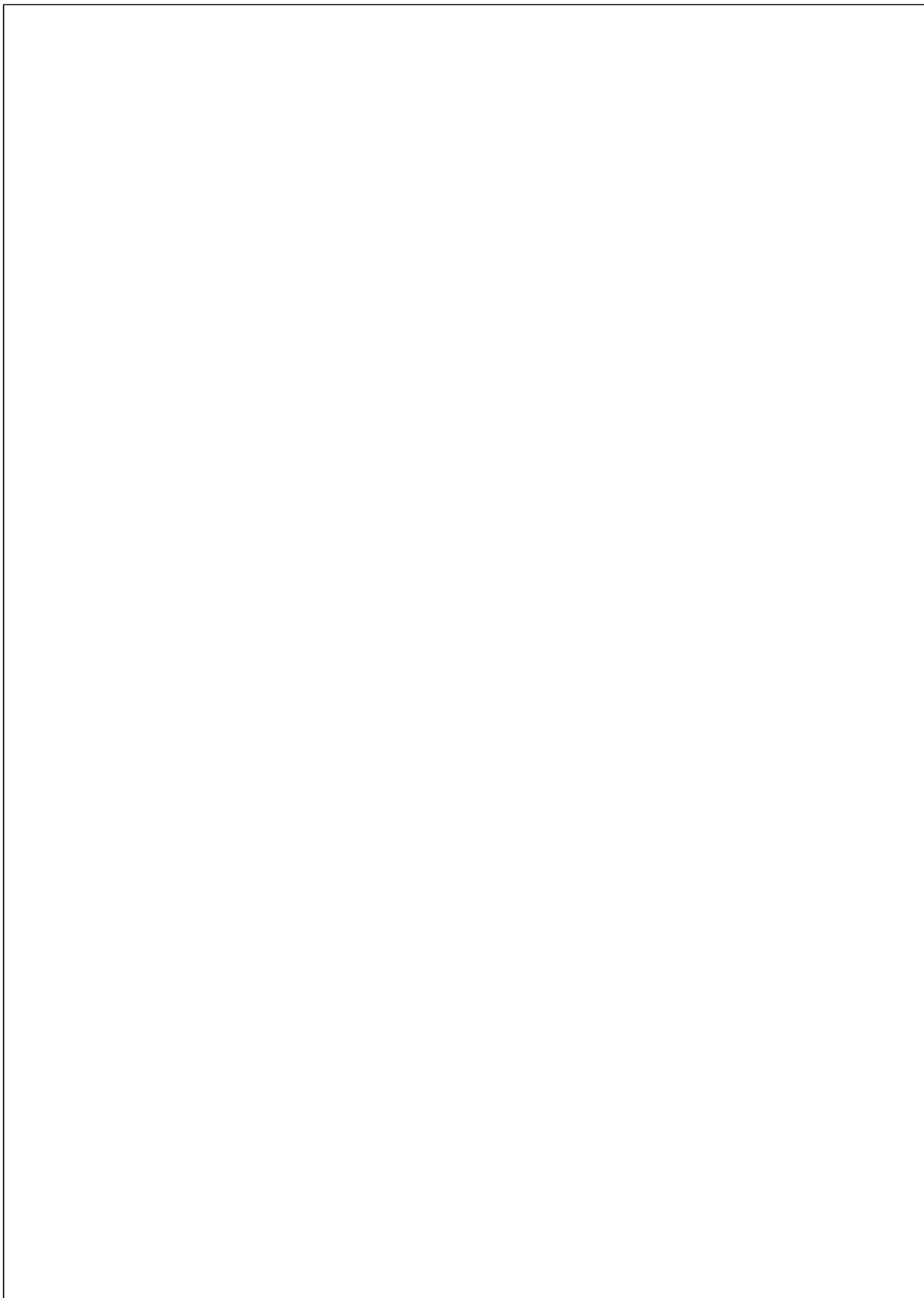

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/197880,Uczcilismy-pamiec-Samuela-Willenberga-w-8-rocznice-jego-smierci.html>

02.03.2026, 08:04

Uczciliśmy pamięć Samuela Willenberga w 8. rocznicę jego śmierci

19 lutego 2024 roku w Warszawie Agnieszka Jędrzak – dyrektor Biura Współpracy Międzynarodowej Instytutu Pamięci Narodowej i Blanka Kamińska-Pienkos (BWM IPN) złożyły kwiaty pod tablicą upamiętniającą Pereca i Samuela Willenbergów.

19.02.2024

Samuel Willenberg był żołnierzem Wojska Polskiego i Armii Krajowej, więźniem niemieckiego obozu zagłady Treblinka II oraz uczestnikiem buntu w obozie w 1943 roku. Uczestnik Powstania Warszawskiego, rzeźbiarz i malarz. Mimo traumatycznych przeżyć wojennych w okupowanej przez Niemcy Polsce, do końca życia miał odwagę wracać do ojczystego kraju. Zmarł 19 lutego 2016 roku w Tel Avivie.

Od wyjazdu do Izraela w 1950 r. wielokrotnie wraz z żoną Krystyną przyjeżdżali do Polski – sami lub jako przewodnicy izraelskiej młodzieży. Stali się rzecznikami dobrych relacji polsko-żydowskich, nie ukrywając tragicznych, ale i pięknych wydarzeń łączących te dwie grupy polskich obywateli podczas zbrodniczej niemieckiej okupacji.

[W 2023 roku Instytut Pamięci Narodowej upamiętnił Samuela Willenberga i jego ojca Pereca – artystę, malarza i pedagoga sztuki – pamiątkową tablicą przy kamienicy na ulicy Marszałkowskiej 60 w Warszawie.](#) W czasie Powstania Warszawskiego ukrywał się tam, jako Baltazar Karol Pękosiński, ojciec Samuela – żydowski artysta synagogalny prof.

Perec Willenberg. W czterdziestym pierwszym dniu Powstania Warszawskiego pocisk moździerzowy trafił w kamienicę, zrujnował dwa piętra i zatrzymał się tuż nad pokojem Pereca. Perec leżał wtedy na łóżku przysypany gruzem. Na prośbę syna, Samuela Willenberga, malarz postanowił przeczekać bombardowanie w piwnicy. Po drodze do piwnicy zaczął szkicować węglem na suficie klatki schodowej wizerunek Chrystusa Miłosiernego. Była to głowa Chrystusa na tle krzyża, na belkach krzyża umieszczony został napis: „Jezu, ufam Tobie” i podpis: „Rysował B. Pękosiński 11-go Września 1944 r.” Jak wspomniała Ada Willenberg, lokatorzy wierzyli, że ta kamienica ocalała dzięki namalowanemu przez jej teścia Pereca wizerunkowi Chrystusa.

Kilka lat wcześniej, w styczniu 2020 roku, Instytut Pamięci Narodowej sprowadził z Izraela do Polski kolekcję 15 rzeźb Samuela Willenberga. Rzeźby przedstawiają codzienność życia w obozowym piekle. Artysta oddaje głos pojedynczym ofiarom, uwiecznił w rzeźbie również sceny zbiorowe – tj. bunt w obozie (2 sierpnia 1943 r.) czy ucieczkę garstki ocalałych więźniów.

Pomimo ogólnoświatowej pandemii, projekt zaistniał w świadomości Polaków, także za sprawą stworzonego przez IPN wirtualnego spaceru po wystawie (<https://lastwitness.eu/>) i proponowanych on-line warsztatach dla młodzieży na temat ujęć Holokaustu w sztuce. Gdy już było to możliwe, ekspozycja, uzupełniona o cytaty ze wspomnień Autora w językach angielskim, polskim i hebrajskim, gościła w kilkunastu lokalizacjach w całej Polsce, także w miejscach byłych niemieckich obozów koncentracyjnych: w Bełżcu, Sobiborze i Majdanku.

Ekspozycję wraz z projektem edukacyjnym na kanwie prac Willenberga zrealizowano dzięki życzliwości i zaufaniu, jakim obdarzyła Instytut Pamięci Narodowej wdowa po artyście Ada

Krystyna Willenberg, która kontynuuje dzieło swojego męża w imię zachowania pamięci o Zagładzie, zwłaszcza wśród młodych pokoleń.

[Wystawa „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga”](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Pamiętamy